

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Saamen kielten oppimistulokset 7. – 9. vuosiluokilla 2015

Mari Huhtanen

Arvioinnin toteuttaminen

Saamen kielten arviointi tehtiin nyt ensimmäistä kertaa. Arviointiin pyrittiin saamaan kaikki saamea äidinkielenä ja A-kielenä opiskelevat 7. – 9. vuosiluokan oppilaat, joiden opetuksessa noudatettiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

- **Arviointiin osallistui 77 oppilasta kahdeksasta koulusta**

Saame äidinkielenä: inarinsaame 4

pohjoissaame 33

Saame A-kielenä: inarinsaame 7

koltansaame 4

pohjoissaame 29

- **Arvioinnin osa-alueet saame äidinkielenä -oppimäärässä olivat kiellentuntemus, luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen ja puhuminen sekä A-kielessä kiellentuntemus, luetun ymmärtäminen, kuullun ymmärtäminen, kirjoittaminen ja puhuminen**
- **Oppilaiden tehtäväkokonaisuuden lisäksi arviointitietoa kerättiin oppilaille, opettajille ja rehtoreille tehdyillä taustakyselyillä. Lisäksi rehtoreilta ja opettajilta kerättiin syventävää tietoa haastatteluilla.**
- **Arviointiraportissa käsitellään myös saamen kielen opetusta ja asemaa perusopetuksessa**

Opettajakysely

Opettajakyselyyn vastasi 16 opettajaa.

- Kielenopettajan kelpoisuus oli 56 prosentilla opettajista. Opettajista 75 prosenttia opetti myös muita kuin kieliaineita.
- Täydennyskoulutusta viimeisen kolmen vuoden aikana ollut vähän. Opettajista 75 prosenttia toivoi pääsevänsä täydennyskoulutukseen lähitulevaisuudessa.

Saamen kielen hyvien oppimistulosten saavuttamista vaikeuttavat asiat

- Käytössä olevan oppimateriaalin niukkuus
- Oppimateriaalin laatu
- Liian vähäinen tuntimäärä

Opetuskäytännöt

- **Käytetyimpiä opetusmenetelmiä olivat kirjalliset harjoitukset sekä sanaston ja kieliopin harjoittelemine.**
- **Kaikki opettajat käyttivät saamen kieltä puhuessaan luokalle sekä kannustivat oppilaita käyttämään saamen kieltä koulun ulkopuolella.**
- **Vähiten käytettyjä opetusmuotoja olivat puheharjoitusten tallentaminen (88 % ei koskaan/vain harvoin) tai suullisten harjoitusten antaminen kotitehtäväksi. Myöskään suullisia esityksiä ei pidetty kuin keskimäärin joskus.**

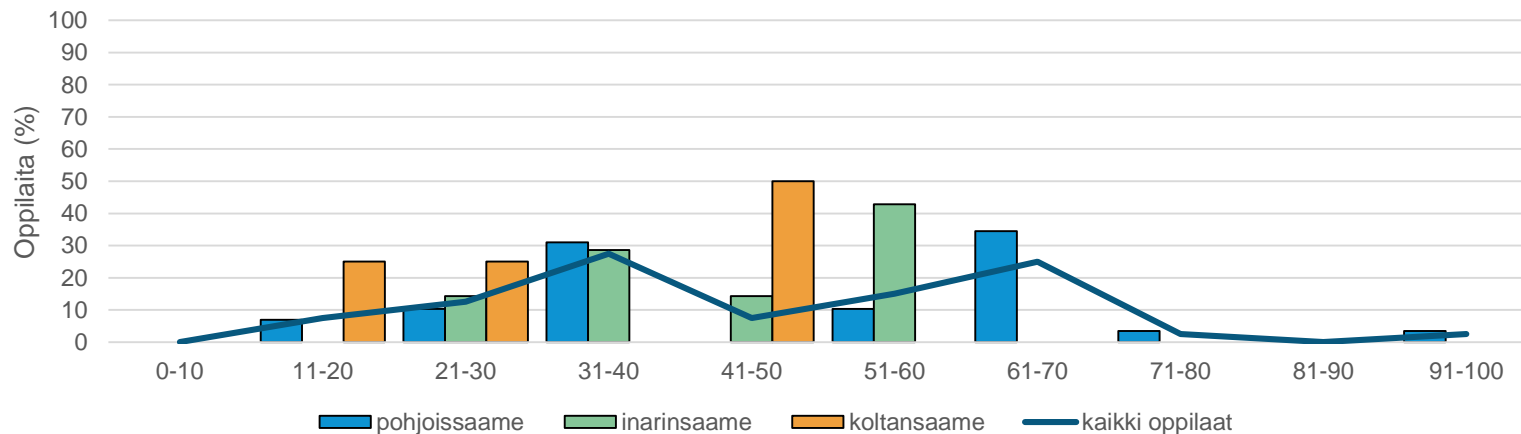
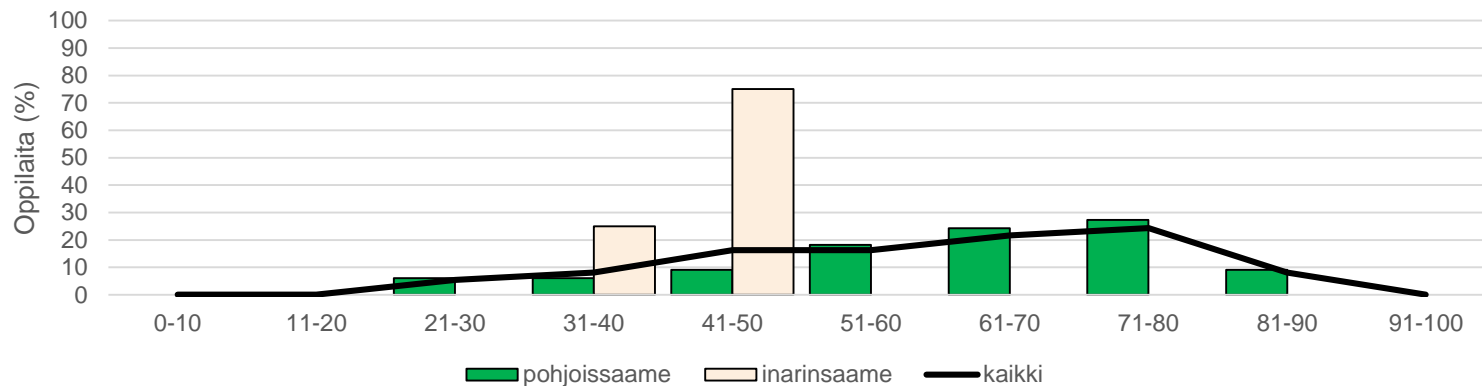
Oppilaiden taustakysely

Saame äidinkielen arvioinnissa mukana 22 poikaa ja 15 tyttöä.
A-kielessä 18 poikaa ja 22 tyttöä.

- **Oppilaat melko tasaisesti kaikilta yläkoulun luokka-asteilta.**
- **Vain neljän oppilaan kotikielenä oli pelkästään saame ja loppuilla saamen lisäksi suomi tai pelkästään suomi.**
- **Saamea äidinkielenään opiskelevat kirjoittivat vapaa-ajallaan saameksi hyvin vähän eivätkä lukeneet saamenkielisiä kirjoja. A-kieltä opiskelevat harrastivat saamea vapaa-ajalla kuuntelemalla satunnaisesti saamenkielistä musiikkia.**

Tulokset

Saamea äidinkielenä opiskelevat saavuttivat keskimäärin 60 % ja A-kielenä opiskelevat 46 % kokeen enimmäispistemäärästä.

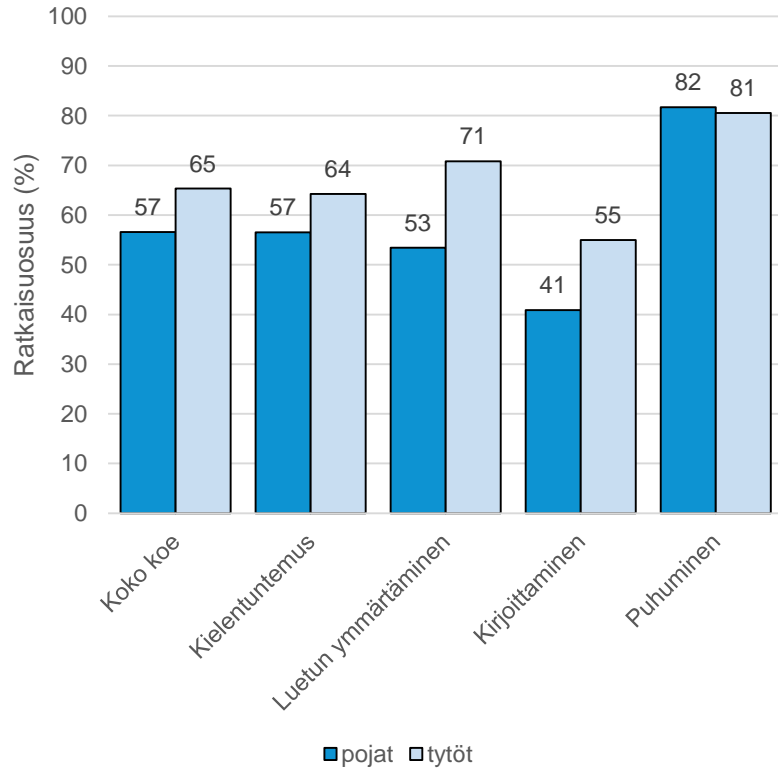

- Molemmissa oppimäärissä osattiin parhaiten pohjoissaamea.
- Osaamisen tasossa oppilaiden välillä oli suuria vaihteluja.
- **Äidinkielessä** puhumisen tehtävät osattiin parhaiten, sillä niiden keskimääräinen ratkaisuosuus oli yli 80 prosenttia molemmissa saamen kielissä.
- Inarinsaamen oppilaille vaikeinta oli luetun ymmärtäminen (ratkaisuosuus 22 %) ja pohjoissaamen oppilaille kirjoittaminen (ratkaisuosuus 47 %).
- Saamea **A-kielenä** opiskelevat pärjäsivät parhaiten kuullun ymmärtämisessä (ratkaisuosuus 58–68 %) ja heikoimmin kielentuntemuksessa (koltansaame 20 %, inarinsaame 32 %, ja pohjoissaame 38 %).

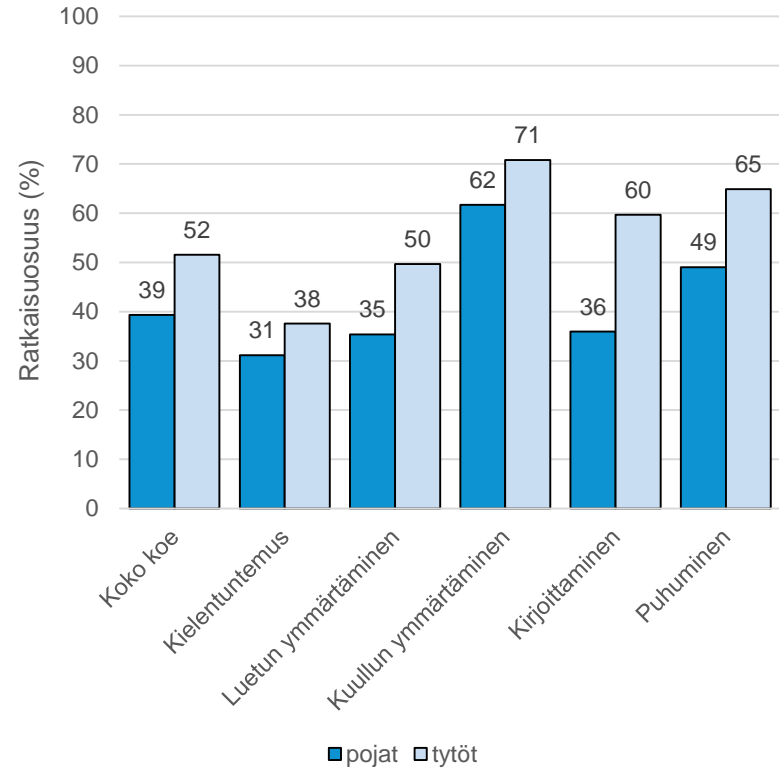

Poikien ja tyttöjen osaaminen

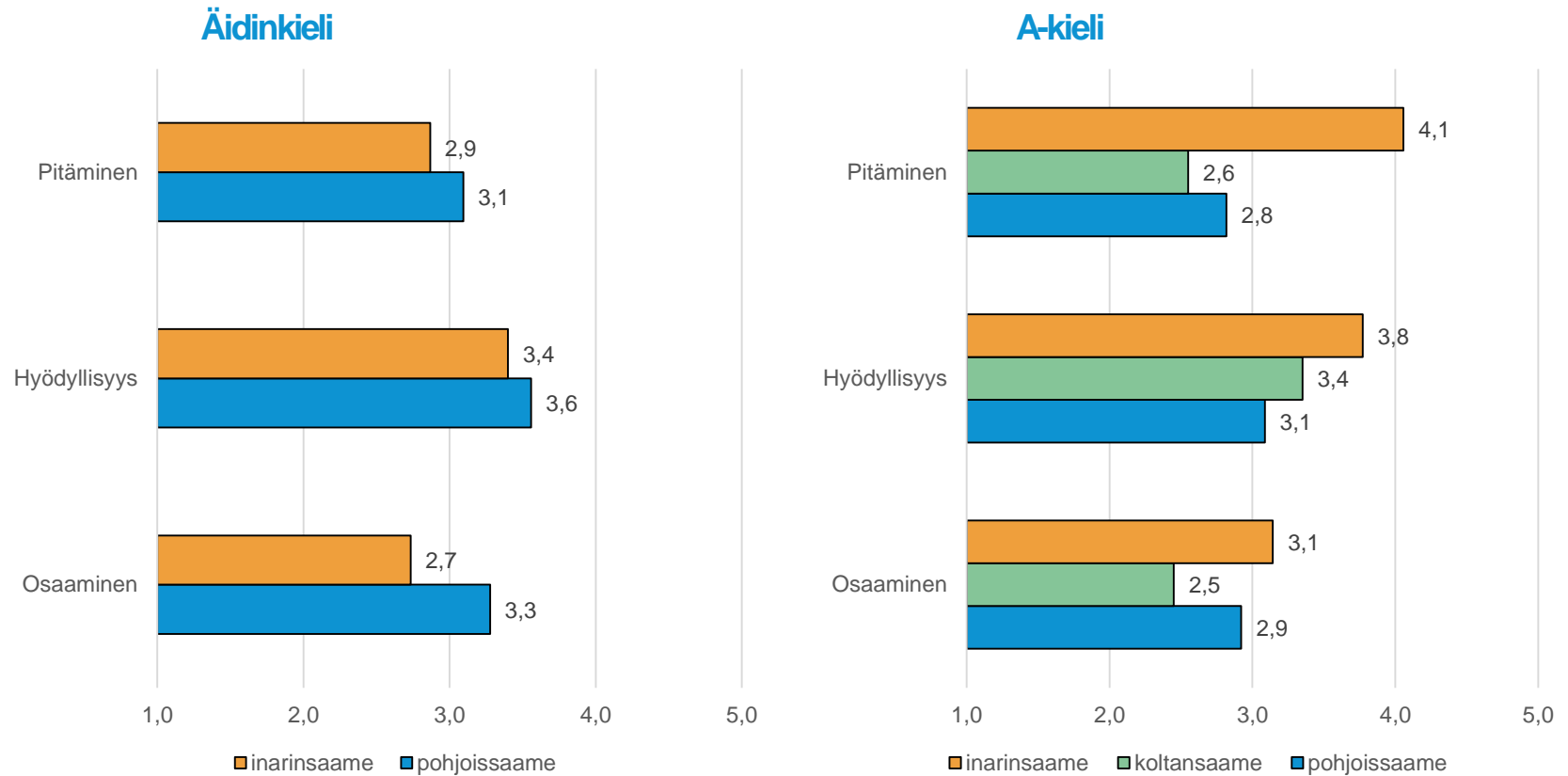
Äidinkieli

A-kieli

Asenteet kielittäin molemmissa oppimäärissä

Esimerkkejä tehtävistä

Bargobihtta 2. Aviisaodas

Ráva Vállje govain dušše nuppi, mas čálát ođđasa. Pláne govvas jurddakárta, man vuodul čálát oanehis ođđasa. Hutkka maiddái bajilčállaga ja govvateavstta.

Sániid mearri 70-80

Govva 1

Govva 2

*Lue teksti ja kysymykset.
Vastaa sitten kysymyksiin suomeksi.*

Aanaar puárásumos já nuorâmus ulmuu aheiäru lii 100 ihheed

Aanaar kieldâ tuáivuttij luho kieldâ nuorâmus já puárásumos ässeid Aanaar-peivi kunnan lávurduv. Aheiäru ässein lii 100 ihheed. Aanaar nuorâmus ässee uáđá eenis Saara Feodoroff (j.s. Magga) askeest tudávážžân. Nieidávávvá šoodâi Saara já Riiko Feodoroff perrui syeinimáánu 1. peeivi 2014. Peerâ áásá Aanaar markkânist. Feodoroff perruu madduuh láá Čevetjäävrist já Anarist.

Riiko lii meddâl Čevetjäävrist já Saara Anarist. Anarist ääsih meid puoh ááhuh já äjijeh. Tot lii Saara mieläst tuodâi pyeri já kijttoj árvusâš äšši, ko tipšomiše lii alda já finnimnáál. Párnáázân poođij tuáivuttid luho meid Aanaar kundá váldustiivrâ saavâjođetteijee Antero Tuiskunen. Tuiskunen iátá, ete sun ibbeerd ááhui já äjijihj tergâdisvuodâ, tastko sun-uv peesâi tuáivuttid luho párnáázân, ko suu Juho-kaandâ poođijn oppeet tipsod kaandâ äjijh já ákku.

Aanaar puárásumos ässee, Lydia Vahtola, 100 ihheed, šoodâi Vuáčust 4.3.1914. Lydia muštâlij kuossijd mainâsijd miätá suu eellim. Sun vietij suu párnivuodâ meeci paaldâst, kost ljjii valjeest myerjih já poccuuh juttii rijjá. Lydia muštâlij, ete lii nuorrân vuájám kištoergijguin já miánâstum pyreest. Aanaar puárásumos ässee lii eskân muáddi oho aassâm tipšompääihist Avelist.

1. Missä Inarin kunnan nuorin asukas nukkuu?

---

2. Missä Feodoroffin perheen juuret ovat?

---

3. Kuka on Antero Tuiskunen?

Havainnot ja arvioinnista

- **Kaikissa saamen kielissä oli pulaa oppimateriaaleista, erityisesti inarinsaamessa ja koltansaamessa.**
- **Uuden opetussuunnitelman mukaista materiaalia ei ole lainkaan.**
- **Opettajat toivoivat vertaistukea sekä yhteistyötä yli kuntarajojen ja valtakunnan rajojen.**
- **Saamen käyttö koulun ulkopuolella oli vähäistä; äidinkielen opetuksessa olevista oppilaista yli kolmannes puhui kotona ainoastaan suomea, eivätkä oppilaat lukeneet tai kirjoittaneet äidinkielellään.**

Kehittämissuhteet

- **Saamen kielet, erityisesti koltansaame ja inarinsaame, ovat tällä hetkellä uhanalaisessa asemassa. Niiden elvyttämiseksi tarvitaan lisätoimia.**
  - **Oppimateriaalia tarvitaan kaikille kielille ja oppimäärille. Oppimateriaalin tulee olla opetussuunnitelman mukaista ja luokka-asteelta toiselle etenevää.**
  - **Oppimateriaalien niukkuuden takia tarvitaan kansallinen oppimateriaalipankki tukemaan opettajien työtä.**
  - **Saame äidinkielenä ja saame A-kielenä sekä niiden tavoitteet tulee nähdä saamelaisen kulttuurin ja ympäristön huomioivina oppiaineina.**
-

- **Saamen kieltä opettavilla opettajilla tulee olla aineenopettajan kelpoisuus.**
  - **Saamen kielen opetukseen liittyvää täydennyskoulutusta tulee tarjota opettajille säännöllisesti ja vuosittain.**
  - **Oppilailla pitäisi olla mahdollisuus käyttää kieltä nykyistä enemmän myös koulun ulkopuolella.**
  - **Maan rajat ylittävää yhteistyötä tulisi tehdä enemmän, esimerkiksi järjestämällä leirikouluja ja käyttämällä verkkoyhteyttä.**
  - **Saamen kielten oppimistuloksia tulee arvioida systemaattisesti säännöllisin väliajoin.**
-

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

NATIONELLA CENTRET
FÖR UTBILDNINGSAUTVÄRDERING

Takkâ

Spä'sseb

Giitu